

MONENA MIES MATKALLA

**Samuli Paulaharjun elämästä,
matkoista ja kertojista**

Marjut Paulaharju

Monena mies matkalla

Marjut Paulaharju

Monena mies matkalla

**Samuli Paulaharjun elämästä,
matkoista ja kertojista**

© 2018 Paulaharju, Marjut
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-80-0135-5

Taitto: Marjut Paulaharju
Kuvat ja piirrokset: Samuli Paulaharju ja kirjoittajan kokoelmat ellei toisin mainita.
Kansikuva: Samuli Paulaharju kotiportaillaan Oulun Tuirassa
Kansien suunnittelu ja toteutus, kartat sivuilla 88 ja 141: Erkki-Sakari Harju

SISÄLLYS

Saatteeksi

KURIKASTA MAAILMALLE	11
Taustaselvitys	13
Paulaharjun suvun entisiä ihmisiä	14
Isokorven suvun taustaa	14
Opettajavuodet	21
Samuli Paulaharju opettajana	22
Kreeta-Liisa Isokorpi	26
Leskimiehen vuodet	29
Samuli Paulaharju Koillisella rintamalla	32
Taistelut alkavat	34
Sota raaisti herkänkin	36
Jenny tulee taloon	39
Jenny ja perheen lapset	40
Jennyn ja Samulin yhteiset matkat	44
Kenttämuistiinpanojen työstäminen	46
Hiljaisen talon tarina	48
Fiian tarina	53
Paulan tarina	58
Pihamökin vieraskirja	61
Muutto remontoituun taloon	62
Lapin lasten viesti	64
Mieluisa tehtävä	65
Viestin saate	65
Kolminkertaiset kiitokset	68
Kurikkalaiset onnittelevat professoria	69
Jenny jää yksin	72
Näkymätön naistutkija	75
 MERKITTÄVIÄ KERTOJAKUVAUKSIA	 76
Kertojia Karjalan, Vienan ja Inkerin laulumailta sekä Pohjanmaalta	77
Karjala 1900–1909	77
Inkeri 1911	88

Viena 1915–1916	92
Kainuu 1915–1917	103
Keski ja Pohjois-Pohjanmaa 1912–1917	109
Oulun ympäristöstä muutama kuva	110
Hailuoto 1912	112
Muualla Pohjanmaalla	114
Kertojia Lapin mailta	124
Kuolan Lappi 1914	124
Länsi-Lappi 1920–1923	128
Ruijan rannoilla 1925–1936	141
Ruijan äärimmäisillä saarilla	148
Ruijaan Suomesta lähtijöitä	152
Pohjois-Ruotsin suomalaismetsissä 1932–1936	154
Sompio 1937–1939	163
Maankiertäjä palaa Pohjanmaalle	172
Raahe 1923–1925	173
Perho 1928–1929	176
Härmä 1929–1931	183
Kurikka 1939–1942	186
TESTAMENTTI	197
Perinnönjako	199
Mielenkiintoista arviointia	200
Mietteitä	203
Kirjojen kannet	204
Lähteet	209
Henkilöhakemisto	211

SAATTEEKSI

Samuli Paulaharju tunnetaan kansanperinteen kerääjänä ja kirjailijana. Hän oli kuuromyökkäkou-lun opettaja, joka vaeli loma-aikoinaan ja myöhemmin eläkeläisenä ympäri Suomea ja tallensi valtavan määrän kansanperinnettä. Varsinaisena elämäntyönään Paulaharju piti keräämäänsä aineistoa, mutta koska tiesi sen jäävän arkistoihin, hän halusi saattaa edes osan siitä takaisin kansalle, jolta oli tiedot saanutkin. Tämän vuoksi hän laati keräämästään aineistosta parisenkymmentä teosta ja pyrki tällä tavoin luomaan kokonaiskuvaa ”kansan käsityksestä ja sielusta”. Mutta näistä kertojista ei kuitenkaan ole yhtenäistä, laajempaa esittelyä.

Samuli ja Jenny Paulaharju suunnittelivat viimeisinä vuosinaan laativansa kertojistaan kirjaa, mutta Samuli ei enää ehtinyt aloittaa työtä eikä Jenny yksinään katsonut olevansa kykenevä tekemään sitä. Tavoitteenani on nyt julkaista kertojia kuvaava teos.

Tähän kirjaan olen koonnut vain pienen murto-osan kertojista, lähinnä ne joista olen löytänyt kuvausta. Tietoja olen etsinyt matkapäiväkirjoista, Paulaharjun kirjojen teksteistä tai hänen kirjoittamistaan artikkeleista. Jos olen löytänyt hänen muistiinmerkitsemänsä kertojakuvauksen, olen yleensä lainannut tekstin suoraan tai käyttänyt tekstiä muokkaamalla muun tekstin yhteydessä. Tietoni ovat rajallisia, kerääjä itse olisi kertonut laajemmin ja useammasta kertojasta ja syventynyt henkilön elämänkohtaloon.

Kertojia etsiessäni olen huomannut, kuinka Paulaharjun ote ja kuvaustapa ovat muuttuneet vuosien ja kirjojen myötä. Ensimmäisissä teoksissaan hän piirtää kertojansa kuvan, kotipaikan, kertoo perheestä, päivätyöstä, mitä ja miten hän on laulanut. Näistä kuvauksista lukija kykenee hahmottamaan puhujan. Kirjoittaja on vielä uskollinen muistiinmerkitsijä, niinpä haastateltavista löytää aika vaivattomasti henkilökuvan. Myöhemmissä teoksissaan Paulaharjun ote muuttuu taiteellisemmaksi, herkemmäksi ja omaperäisemmäksi. Ajan kuluessa hän on antanut luovudelleen enemmän tilaa, tapahtumissa tai tilanteissa kertojat puhuvat ja manaavat sekä sulautuvat taustaansa, ympäristöönsä, mutta heidän kuvansa ei enää erotu muusta kerronnasta. Kirjoittaja ei tällöin viittaa tekstissään suoraan yksittäisiin kertojiin. Hän ei kuitenkaan unohda haastattelemaa henkilöitä, heidät mainitaan kertojaluetteloissa *Vanhaa Lappia ja Peräpohjaa* -teoksesta (1923) lähtien. Tämä kirja johdattaa lukijan myös Samuli Paulaharjun monille matkoille samalla esitellen hänen elämänvaihteita.

Tämä on painettu teos vuonna 2015 julkaisemastani sähköisestä kirjasta *Monena mies matkal-la*. Olen saanut pyyntöjä toimittaa siitä normaalin kirjan, niinpä e-kirjan kustantajan AtlasArtin ja työhön apurahan myöntäneen Samuli Paulaharjun säätiön luvalla kokosin tämän version, johon olen tehnyt muutamia tarkennuksia ja täydennyksiä.

Vuohiniemessä 11. 3. 2018

Marjut Paulaharju

*Syksyllä seilasin Pispärkkiin¹
istuttamaan turnipsia Nobilen² pallokentälle.
Mutta Pispärkki ei ole maahenkinen.*

*Vuoreijan porvarin portabilla
oli luontokappale.
Hänellä oli sorkat ja sarvet
ynnä ittellinen haisu.
En tuntenut häntä,
vaikka hän märehti.*

*Mutta vanha Knihtilän Eeva
juoksi pitkin kätua ja huusi:
PUKKI!*

*Miksei Pukki ollut Pispärkissä,
että turnipsi olisi kasvanut?*

*Hulluna hirtin Knihtilän Eevan kissan
Nobilen ilmapallon mastoon,
joka kohosi taivasiin
kuin pitkä huuto.*

*Ja Ison-Kössön Maijastiina
hikhui suurella äänellä:
"Suomi suureksi, Viena vapaaksi!"
Mutta Karihtaniemen Amanta karjui:
"Eläköön Keripukki ja Vattakatarri!"*

Samuli Paulaharju

1 Pispärkki = Huippuvuoret (Spitsbergen)

2 Kyseessä lienee Umberto Nobile, italialainen lentokoneinsinööri, joka lensi suunnittelemallaan Norge-ilmalaivalla Pohjoisnavan yli vuonna 1926.

KURIKASTA MAAILMALLE

*Ja niin mielelläni ruukaltaisin vielä kuin nälkäinen hukka
yli yhreksän tunturin yhtenä yönä - lentäisin kuin trulli yli seitte-
män seurakunnan ...*

Tämän toiveensa mukaisesti Samuli Paulaharju lensi kuin trulli yli laajan Lapinmaan ja ehti tutkia sen läpikotaisin. Hän kulki lähes neljänäkymmenenä kesänä Karjalasta Inkeriin, Vinaan, Kainuuseen ja Kuollan-Lappiin, Etelä-Pohjanmaalta ja Hämeestä Suomen-Lappiin, Ruijaan ja Jäämerelle sekä Länsipohjaan ja kokosi maailman suurimman yhden miehen keräämän aineiston.

Samuli Paulaharju seminaarilaisena. 1898

Taustaselvitys

Samuli Paulaharju oli syntyisin Kurikasta, ja syntymäseuduilleen hän palasi velvollisuudentunteesta ja vastahakoisesti vuosikymmenten jälkeen kokoamaan viimeistä teostaan, kotiseutunsa eeposta, *Rintakylää ja larvamaita*. Kurikka oli Paulaharjun suvun vuosisatainen kotipitäjä, sillä suvun esi-isä saapui oletuksen mukaan jo 1500-luvulla Kurikkaan Kyröjoen suistosta tai Ikaalisten tienoilta.

Paulaharjun dromomania

Eero Saarenheimo käsittelee artikkelissaan 'Lönnrotin dromomania' [dromomania 'mielenterveyshäiriö, hallitsematon tarve vaeltaa paikasta toiseen'] M. A. Castrénin ja Elias Lönnrotin vaellusvimmaa. Saarenheimo nostaa näiden rinnalle Paulaharjun, joka tuntuu olleen Lönnrotia haltioituneempi vaeltaja, hän kirjoittaa.

Tällainen on Samuli Paulaharjun lapsuuden visio: "Ja Vienen vesillä kerran unisani kuljeksi, melkein siitä vielä paikat tuntisin. ja Viena, Karjala ja Lappi olivat ne maat, joihin varmasti uskoin vielä pääseväni. Ja sen aavistin, etten tule kotinurkilani elämään."

Paulaharjun kohdalla ehkä voidaan puhua suoranaisesti 10a sairaudesta, niin kiihkeä oli hänen kaipuunsa tielle kun lukuvuosi oli lopullaan.

Näin Paulaharju kirjoitti keväällä 1918 Jenny Simeliukselle: "Kuinka minulle tuottaa suurta tyydytystä saada kulkea salomailla vanhoja haastattelemassa ja kirjoittamassa niitä muistiin, mitä he kertovat, ja elää niissä vanhan kansan muistoissa ja mielikuvissa, elää niissä suureksi tyydytyksekseen. Eikö se ole jotakin hullua, itsekästä kiihkoa, maniaa? Ja se kiihko on minussa voimakkaampi kaikkia muita. Olen sen vallassa joka kesä jättänyt perheeni ikävöimään, olen sen vallassa usein näännyksiin itseni väsyttänyt, olen sen takia perhettäni niin paljon laiminlyönyt."

Saarenheimo ei ole havainnut Lönnrotilla samanlaista vaellushurmiota kuin Paulaharjulla. Lönnrot pyrki keräämään kansanrunoutta, se oli hänen varsinainen luontonsa, joka pani hänet tielle. Hän ei siis vaeltanut hurmion takia.

"Dromomaniaa tai ei, joka tapauksessa saamme kiittää noiden henkilöiden vaellusalttiutta parhaasta, mikä kansallisesta perinteestämme on meille tallennettu", kirjoittaa Saarenheimo.

Isä Jaakko Paulaharju oli kärry-, puu- ja rautaseppä, mutta poika ei halunnut veljiensä tavoin seurata isänsä ammatissa. Samuli luki jo poikasena matkakertomuksia, kuvalehtiä, jäljensi kuvia ja karttoja. Tutustuminen vuoden 1885 *Kansanvalistusseuran Kalenteriin* herätti kiinnostuksen runojen ja satujen keräämiseen. Tästä vaiheesta alkoi kehittyä tiivis lähes katkeamaton keruu- ja kulkemisvimma.

Paulaharjun suvun entisiä ihmisiä

Paulaharjun suvun juuret polveutuvat keskiaikaisista Kurikan Kylmän-Jyrän sekä Ilmajoen Kirkon-Kokkolan taloista. Suvusta löytyy pari mielenkiintoista yhtymäkohtaa ilmajokelaisen nuijapäällikkö Jaakko Ilkan sukuun. Kurikan kaukaisissa rintakylissä oli vauras Kiskon talo, joka oli ollut jo 1600-luvun lopusta lähtien suvun hallussa ja josta Samuli Paulaharjun isoisän isän, Sameli Heikinpojan eli Kisko-Samelin (1784–1830), oli täytynyt lähteä muualle palvelukseen vanhemman veljen jäädessä taloa pitämään.

Samuli Paulaharjun äidinäidin isä oli Juha Juhanpoika Keski-Jyrä, jota kutsuttiin myös Mansikon Jukuksi tai Kylmän-Jyrän häjäksi äijäksi (1792–1862). Hän oli ”suuri valehtelija”, satujen ja juttujen kertoja, pelimanni. Juhan isä oli Ikaalisista tullut Juha Jaakonpoika, joka aikoinaan asui Mansikkaviidassa, lienee myös ollut Mansikon Jukku. Samulille selvisi varsin myöhään sukulaisuussuhde Mansikon Jukun kanssa: ”Olen niitä jo 30 v. takaperin kirjoittanut muistiin Korven paapalta ja isältä. Enkä ole tiennyt, että hän on esi-isäni”, hän kirjoitti pojalleen 1941.

Matti Rinta-Kisko kertoi Paulaharjulle 1939: ”Mansikon Jukku oli kova juomahan. Kun oli juovuksis niin kiros: ’Haataa vie meenkin kirkonmaahan.’ – Ja niin lähti pökölөөmähä sinne. Talvihauran seinällä oli lautaläjä. Poika Juha meni etukätehen sinne, ja kun äijä tuli, präisköötti lautoja yhtehen. Äijä pelästyy ja köppelөөtti kotiinsa. Mutta oli huonojalkaanen, ja kun poika juoksi, oli se jo kotona kun äijä tuli. Äijä sanoo: ’Haataa vie en enää meekkää kirkonmaahan.’

Isokorven suvun taustaa

Samuli Paulaharju tapasi nuorisoseuran piirissä tulevan vaimonsa, naapurikylän torpan-tyttären, mustatukkaisen ja kesakkokasvoisen Kreeta-Liisa Isokorven. Nuoret avioituivat 1895. Perheeseen syntyi viisi lasta.

Samuli Paulaharju aloitti keruumatkansa ja Kreeta-Liisa jäi lapsineen kotiinsa Kurikkaan Isoon Korpeen, pari kesää he olivat Harjussa. Kreeta toivoi pääsevänsä keruumatkoille lasten kasvettua. Kreetan isää Esaias Isokorpea eli Korven paappaa kutsuttiin Ison-Korven keisariksi. Luomankylän torppareista oli aikoinaan tehty viisu, jossa sanot-

Torppari Sameli Heikinpoika (Kiskola) 16.1.1784 Kurikka 2.10.1830 Kurikka	Talallinen Heikki Mikkelinpoika (Kisko) 1754 Kurikka – 1830 Kurikka Anna Jaakontytär (opas) 1753 Kurikka – 1813 Kurikka Talollinen Mikkel Juhonpoika (Ajajaa) 1754 Kurikka – 1817 Kurikka	Talallinen Heikki Heikinpoika (Kisko) Lisä Heikint 1730 Kurikka – Jaakko Juhonpoika (opas) Susanna Juhonttr 1733 Kurikka Talolpka Juho Jaakonpka 1726– Valpuri Yrjonttr 1731 Kurikka –	Talollinen Antti Heikinpoika (Kisko) Lisä Heikint 1730 Kurikka – Jaakko Juhonpoika (opas) Susanna Juhonttr 1733 Kurikka Talolpka Juho Jaakonpka 1726– Valpuri Yrjonttr 1731 Kurikka –
Kreetta Helena Mikkelintytär 19.2.1782 Kurikka	Maria Juhontytär 1754 Alavus –	Talollinen Antti Matinpka Korpela 1719 Alavus – 1780 Valpuri Esanttr Ala-Härkölä 1713 Alavus	Talollinen Antti Matinpka Korpela 1719 Alavus – 1780 Valpuri Esanttr Ala-Härkölä 1713 Alavus
Josef 11.3.1768 - 15.9.1838 Liisa Ollia s. 5.3.1769 Ilmajoki	Matti Matinpka s. 12.1735, k. ennen 1809 Kurikka Sanna Väha-Koivisto s. 7.2.1737 Kurikka	Matti Valentiniipka Opmann s. 7.12.1709 Jalasjärvi k. 1742 sodassa, ruotsalaisies Anna Jouppli s. 18.1.1705 Ilmajoki, k. 11.5.1767 Kurikka	Matti Valentiniipka Opmann s. 7.12.1709 Jalasjärvi k. 1742 sodassa, ruotsalaisies Anna Jouppli s. 18.1.1705 Ilmajoki, k. 11.5.1767 Kurikka
Piika Liisa Aatamin tytär 5.3.1769 Ilmajoki	Torppari Aatami Antinpoika 1740 Ilmajoki – Agneta Jaakontytär 1743 Ilmajoki – 1795 Ilmajoki	Renki Antti Antinpka 1699 Ilmajoki – Kreetta Jaakonttr Renki Jaakko Jaakonpka 1710 Ilmajoki – Lisä Karinttr 1708 Ilmajoki – 1769 Ilmajoki	Renki Antti Antinpka 1699 Ilmajoki – Kreetta Jaakonttr Renki Jaakko Jaakonpka 1710 Ilmajoki – Lisä Karinttr 1708 Ilmajoki – 1769 Ilmajoki
Talollinen Tuomas Juhonpoika (Ala-Reinikka) 28.11.1778 Jalasjärvi 5. 2.1820 Jalasjärvi	Talolli, Juho Antinpka Huilkko 1733 Jalasjärvi – 1796 Jalasjärvi Talolli, tr. Anna Israelintytär (Kivistö) 1736 Jalasjärvi – 1814 Jalasjärvi	Talolli, Antti Kustaanpka Huilkko 1705 Jalasjärvi – 1744 Matti Juhonttr 1708–1781 Isaari Nilonpka Kivistö 1715 Ilmajoki – 1756 Jalasjärvi Valpuri Simonttr 1715 Jalasjärvi – 1743 Jalasjärvi	Talolli, Antti Kustaanpka Huilkko 1705 Jalasjärvi – 1744 Matti Juhonttr 1708–1781 Isaari Nilonpka Kivistö 1715 Ilmajoki – 1756 Jalasjärvi Valpuri Simonttr 1715 Jalasjärvi – 1743 Jalasjärvi
Piika Severina Antintytär 3.2.1777 Jalasjärvi 1861 Jalasjärvi	Torppari Antti Matinpka 1754 Jalasjärvi – muuttii1802 Piika Liisa Erkinytär 1746 Kurikka – 1802 Jalasjärvi	Torppari Antti Matinpka 1754 Jalasjärvi – muuttii1802 Piika Liisa Erkinytär 1746 Kurikka – 1802 Jalasjärvi	Torppari Antti Matinpka 1754 Jalasjärvi – muuttii1802 Piika Liisa Erkinytär 1746 Kurikka – 1802 Jalasjärvi
"Mansikon Jukku", "Kymän Jyrän häly äijä", Juha Juhonpoika 9.4.1792 Kurikka 1862 Kurikka	Torppari Juha Jaakonpka 1767 Kaalinen – 1847 Miettänkylä Piika Maria Erkinytär 1761 Kurikka –	Sotilas Erkki Juhonpka Hurtig 1737 Kurikka Liisa Heikinttr 1732 Kurikka –	Sotilas Erkki Juhonpka Hurtig 1737 Kurikka Liisa Heikinttr 1732 Kurikka –
Piika Kaisa Jaakontytär 28.8.1795 Kurikka –	Torppari Jaakko Matinpka 1782 Kurikka Piika Susanna Sipintytär 1766 Kurikka –	Torppari Matti Yrjönpka 1724 Kurikka – Piika Susanna Antinttr 1724 Kurikka – Talolli Sipi Jaakonpka 1720–1805 Kurikka Maija Tuomaanttr 1740 Kurikka –	Torppari Matti Yrjönpka 1724 Kurikka – Piika Susanna Antinttr 1724 Kurikka – Talolli Sipi Jaakonpka 1720–1805 Kurikka Maija Tuomaanttr 1740 Kurikka –
2/1 Torppari, kärryseppä Jaakko Juhonpoika Paulaharju 23.7.1835 Kurikka – 30.1.1915 Ilmajoki	2/2 Torpparin vaimo Kaisa Sofia Hesekielintytär (Ala-Reinikka) 2.6.1837 Kurikka – 17.10.1907 Kurikka	2/2 Torpparin vaimo Kaisa Sofia Hesekielintytär (Ala-Reinikka) 2.6.1837 Kurikka – 17.10.1907 Kurikka	2/2 Torpparin vaimo Kaisa Sofia Hesekielintytär (Ala-Reinikka) 2.6.1837 Kurikka – 17.10.1907 Kurikka

1/1 Professori h.c. opettaja
Samuli Jaakonpoika Paulaharju
14.4.1875 Kurikka
6.2.1944 Oulu

tiin: ”Luomaan torppain kauhein mies on Isoon Korven Esa.” Vaimon kuoltua Esaias meni ehkä 1907 naimisiin Sannan kanssa, jonka sanottiin ottaneen kotona komennon käsiinsä.

Paulaharju haastatteli loma-aikoinaan sukulaisiaan ja naapureitaan ja kirjoitti 1910 kokoelman ’Pakinoita merkillisistä kansanmiehistä’. Kokoelma käsittää muistelmat muun muassa Kreeta-Liisan esi-isistä Kreinin Taaveesta ja hänen pojastaan Pihlaja-äijästä.

Kreinin Taavee, Kreeta-Liisan isoisän isä

Taavetti Antinpoika Gren (Häggren) sotilas, torppari eli ”Reinin Taavi, on Pihlajamäen sukupuuta. Hänen poikansa Juha Taavetinpoika (Pihlajamäki) otti puolisoskeen Loviisan Willman Hallbergin, jota sanottiin Pihlajamäen mummuksi.-

Vahva mies oli ollut ”Kreivin Taavee” vuosien 1808–1809 sotilas. Tämä Taavetti Antinpoika Gren oli syntynyt 6.1.1781 Jalasjärvellä ja myöhemmin muuttanut Kurikkaan, jossa hänellä oli ollut sotamiehen torppa Mietaan kylässä Kreininmäellä, joka hänestä on nimensä saanut. Kertovat myös, että Taavee olisi ollut Hämeen maasta sukuisin.

Sotamieheksi oli Taavee ruvennut vapaaehtoisesti. Toisen olisi ollut lähdettävä, mutta sai Taaveen palkatuksi edestänsä Ja kohta oli ollut sotaan lähdettävä ja Taavee oli lähtenyt. Ja koko ajan oli ollut sodassa, aina loppuun asti. Paljon ei ollut äijä sodasta kertonut, harvapuheinen kun oli ollut. Joskus oli ihmetelty että ”oli ’ummallista – ei ollut osannut ääntää k–äännettä – ’u molemmin puolin aatuu ja minä jäin elohon ”.

Muutamassa tappelussa oli äijä erään männyn takaa ampuu paukutellut kaikki 50 laukausta, jotka olivat mukaan varatut – silloin oli kerraksi annettu 50 laukausta varten aineet. Silloin oli huudettu, jotta ” tuu ny mies pois sen männyn takaa!”. Ikävä kun oli päässyt pois, niin oli mänty katkennut. Venäläinen oli ampunut sen poikki. ”Tottapahan se sai pahaa tehdä, kun ne sen niin ampuu”. Kun oli pistintaisteluhun ja käsirysyhyn ryssän kanssa jouduttu, niin silloin väkevä Taavee oli ihmeitä tehnyt. Oli väliin pistänyt ”kaksi ryssä samaan krassihin ja heittänyt ne yli olkansa”.

Oli Taavee myös joskus sanonut, jotta ”ei Turuun eikä Pohjan Tornion välillä oll yhtään sellasta miestä joka oli mun rinnooltani noussu” eli joka siis olisi hänet allensa heittänyt. Taaveen näin kertoessa oli joku sanonut, jotta kuinka te sittenkin ryssän edellä pakoon menitte. No, ’u ’omennettiin, oli Taavee sanonut. Sodan jälkeen oli Taavee elänyt sotamiestorpassaan sekä myöhemmin koturina Pappilan torpassa Hyötylässä. Eläkkeen oli saanut kuten muutkin, jotka olivat koko ajan olleet sodassa.

Ojankaivutyössä oli äijä enemmittäin ollut. Oli hänellä ollut hyvin omituinen lapio, isonlainen ja kummalliseksi kulunut, niin ettei sillä muut olisi saaneet mitään ojaa kaivetuksi. Mutta äijän käsissä se oli vain hyvin kestänyt. Hänen kun ei ollut tarvinnut kangotella eikä väännellä, painaa ja nostella vain. Voimaa kun oli kyllä ollut. Muuan toinen ojankaivaja oli kerran Taaveelle, kun se meni hänen ojankaivuaan katselemaan,

“Nyt on poika maailman kylillä”
Samuli Paulaharjun omakuva

Samuli Paulaharju tunnetaan kansanperinteen kerääjänä ja kirjailijana. Hän oli kuuro-myökkäkoulun opettaja, joka vaelsi loma-aikoinaan ja myöhemmin eläkeläisenä ympäri Suomea ja tallensi valtavan määrän kansanperinnettä.

Tämä kirja johdattaa lukijan Samuli Paulaharjun monille matkoille ja esittelee hänen elämänvaiheitaan, osittain eri näkökulmasta kuin aiemmin. Perheestä kuvataan seikkoja, joista on tähän asti vaiettu. Samuli Paulaharjun toinen avioliitto Jenny Simeliuksen kanssa ei ollut niin auvoinen kuin tutkimus on antanut ymmärtää. Välit aiemmasta avioliitosta syntyneiden lasten kanssa olivat usein hyvinkin kireät.

Samuli Paulaharju sai Jennystä hyvän matka- ja keruukumppanin. Samuli kirjoitti matkoiltaan kirjoja, jotka itse myös kuvitti piirroksin ja valokuvin. Kirjoissaan hän mainitsee haastattelemansa henkilöt, jotka ovat auttaneet kerääjää perinteen tallentamisessa. Kertojat on nyt kerätty yhteen teokseen, tietoja heistä on poimittu alueittain käyttäen lähteinä Samulin ja Jennyn matkapäiväkirjoja, Samulin kirjojen tekstejä tai erillisiä artikkeleita.

Samuli ja Jenny Paulaharju suunnittelivat viimeisinä vuosinaan laativansa kertojistaan kirjaa, mutta Samulin poismeno katkaisi hankkeen.

ISBN 978-952-80-0135-5

